

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA

VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S. IZ VRŠNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Poročilo iz občnega zбора.

Radi reorganizacije v smislu invalidskega zakona, je moral izvršni odbor sklicati izredni občni zbor, na katerem se je izvršila sprememba pravil ter izvršnega odbora v oblastni odbor.

Vršil se je v nedeljo dne 6. junija t. l. v veliki dvorani mestnega doma v Ljubljani. Ker je bilo zbrano dovoljno število delegatov je predsednik tov. Matko Štefe ob 9. uri otvoril zbor, konstatiral sklepčnost in pozdravil navzoče. Spomnil se je tudi umrlih tovarišev in tovarišic, posebno pa pokojnega podpredsednika tov. Ivo Sterleta. V znak sožalja so vsi navzoči vstali ter zaklicali trikrat »Slava jim!«

Po kratkem poročilu o delu, ker je bila itak kratka doba od zadnjega občnega zбора, je povdaril, da je namenjen ta občni zbor pred vsem reorganizaciji v duhu spremembe pravil, na temelju novega invalidskega zakona.

Predlagal je, da se najprej postavijo funkcijonarji občnega zбора po obstoječih pravilih.

Nato sta bila stavljeni predloga za predsednika občnega zбора in sicer za tov. Rusa in Žabkarja. Sprejet je bil prvi predlog in tov. Rus je zavzel mesto predsednika.

Za zapisničarja sta bila predlagana in izvoljena tov. Ivo Frelih in Zdravko Rant za overovatelje tov. Ivan Žabkar, Karl Breznikar in Matej Mir, v verifikacijski odbor tov. Štular, Glinšek, Česlovnik, Kösl in Peček, v odbor za prošnje in pritožbe pa tov. Vodušek, Robas in Kösl.

Tov. Štefe je omenil še posamezne intervencije odbora, posebno glede kreditov državni upravi pripomni pa, da misli natančneje o delovanju poročati itak tajnik. Zahvalil pa se je vsem članom, posebno pa tov. odbornikom za oporo pri včasih prav težkem delu.

Sledilo je tajniško poročilo, katero je podal tajnika namestnik tov. Tomc. Došlo je skupaj

1200 dopisov, od katerih je 48 še nerešenih, ker čakajo vsled poizvedb ali časovnih prilik na rešitev. Iz lastne inicijative je odbor poslal 85 dopisov tako, da je bilo skupno odposlanih 1237 dopisov ter tudi 3 okrožnice.

Pojasnil je delo pri izdaji voznih uverenj in članskih knjižicah posebno pa intervencije, ki so bile najpogosteje pri računovodstvu za pokojnine, protezni delavnici, invalidskemu oddelku in v ministrstvu za socialno politiko, ki rešuje danes takorekoč vse samo. Glede trafik je izvršni odbor podvzel akcijo v zaščito družabnikov, ki so odpravljeni ter na poziv ministrstva glede zbiranja podatkov in ustanavljanja novih trafik. Podružnice so v tem pogledu počasne, ker jih je na okrožnico napravilo akcijo šele 11.

Za protezno delavnico, ki jako trpi pomanjkanje sredstev tako, da ne more nabavljati materiala in vzdrževati zadosti delavcev, je izvršni odbor napravil posebno intervencijo.

Glede prevajanja po novem invalidskem zakonu in izplačevanja novih pokojnin, je izvršni odbor posredoval, vendar pa se v tem vprašanju še ne da dosti napraviti, ker je temu vzrok vedno še spreminjajoča davčna podlaga za pogoj siromašnosti. Njena sprememba je ravno zopet v teku tako, da do definitivne odločitve stoji tudi prevajanje. Takoj po spremembi bo treba nastopiti z energičnim pritiskom. Vendar je pa izvršni odbor interveniral že pri raznih sodiščih.

Glede podpor in oblek stoji slabo, ker odloča ministrstvo ter ni na razpolago odkar imamo nov zakon nobenega kredita. Tudi se nobenemu invalidu, ki ni v zavodu ne more več obleke izdajati. Za koncesije so bile sklenjene 4 pogodbe manjše kakovosti, 2 sta se podelili invalidoma, za 2 pa stoji še vprašanje nerešeno.

Za posojila je bilo prosilcev tekom teh par mesecev po občnem zboru 52. Izvršni odbor oziroma njegov posebni odsek je moral izbrati med njimi najpotrebnejše slučaje. Posojilo je bilo podeljeno 29 prosilcem, 22 je moralo biti odklonjenih, 1 prošnja pa je nerešena. Do sedaj je moral izvršni odbor izčrpati ves po proračunu razpoložljiv kredit.

Za stipendije dijakom in obrtnim učencem je vloženi 16 prošenj, ki so še vse nerešene, ker še ni bilo prilike za pričetek.

Izvršni odbor je imel posebno veliko opravila s pripravami za reorganizacijo.

Sej je bilo od zadnjega občnega zбора 6 rednih in 2 izredni.

V odboru ni bilo drugih sprememb, kakor da je na tragičen način preminul podpredsednik tov. Sterle.

Tov. Sernec je podal kratko blagajniško poročilo. Aktiva znašajo: blagajna 7145.39 Din, vloge v den. zavodih 362.303.86 Din, efekti 3100 Din, posojila 153.341.33 Din, blago 5917 D, podružnice 3092.54 Din, Reklama Invalid 412 Din, središni odbor 68.330 Din, inventar 9930.30 Din, Pasiva fond zadrugarstva 54.097.62 Din, za podpis deležev pri Vzajemni pomoči 59.697 Din, Judenburških žrtev 750 Din, za podporo dijakom vojnih žrtev 100.000 Din, za podporo članom podružnic 61.510 Din, za prehodne invalide 5000 Din, markice 2204.20 Din, depozit 928.40 Din. Čisto premoženje 326.176.70 Din.

K poročilu je sledila debata. Tov. Žabkar je vprašal zakaj niso rešene prošnje za stipendije. Tov. Štefe je pojasnil, da je treba radi izbire reševati te prošnje skupno ob pričetku šolskega leta in napraviti pravilnik, da bo mogoča tudi premišljena rešitev.

Tov. Žabkar je pripomnil, da bi bilo umestno gledati na sorazmerno razdelitev po posameznih krajih in podružnicah in da bi to stvar reševale po možnosti širše seje pri oblastnem odboru.

LISTEK.

Ivan Vuk:

Mačkica.

Vsi otroci so preplašeno vzkliknili:

»Ne meči...«

Ali kamen je že odfrčal in Ljubomirček se je pretkano nasmejal. Kamen sicer ni zadel mačkice in padel je nekaj korakov stran od nje. Ali mačkica je začutila zahrbtnost nekoga iz malih ljudi. Pogledala je, kam je padel kamen, dvignila rep, kot bi hotela reči:

»Niste vsi zaupanja vredni že vidim.«

Nato je v skokih zbežala z dvorišča na ulico in se skrila.

Otroci so obstali razočarani.

Dobromirček se je ves jezen vrnil, pogledal po vseh izzivalno in stopil k Ljubomirčku:

»Zakaj si jo... há...«

Njegov glas je bil osoren, zapovedujoč. V obeh je goral blisk.

Ljubomirček ni odgovoril. Le okrog usten mu je zaigralo nekaj kakor nasmeh. Pogledal je v okno prvega nadstropja.

Marijanca se je postavila pred njega. Podprla je roke ob bok in potresla s kodro laso glavico.

»Kaj se ti nič ne smili?«

Ljubomirček je tedaj odgovoril:

»Ne.«

Marijanca ni ničesar odgovorila. Prijela je Ančko za roko in rekla:

»Pojdimo, Ančka!«

Zbežali sta na drugo stran dvorišča. Tudi ostali otroci so se razšli, pustivši Ljubomirčka samega. Samo Jurček se je nekam še razsrdil in popretil Ljubomirčku:

»Tako le te bom, veš!«

Ljubomirček pa je zatulil.

V prvem nadstropju se je pri oknu pokazala mama Ljubomirčkova.

»Kaj je, Ljubomirček?«

Otrok pa je zacepetal z nogami in kazal na druge:

»Oni me hočejo.«

»Jim bom že dala,« je zapretila.

»Mačkico je s kamenjem,« je zaklical Dobromirček. »Pa mu ni nič naredila, tako majhna: pa jo je s kamenjem. Da.«

»Ali ne boš tiho! Paglavec!...«

Ljubomirčku pa je rekla:

»Ne jokaj, no... Ali ne boš tiho!«

Nato je pristavila:

»Pa bi jo ubil.«

»Joj,« so se vznemirili otroci, ki so se poskrili na drugi konec dvorišča. »Pa je huda ta mama.«

Pokimali so z glavicami in se zamislili. Zakaj strašna beseda je bila izrečena. Ubili mačkico, tako majhno...

Iz globokega molka je rekel Francek:

»Moja mama pa ni huda.«

»Moja tudi ne,« so se oglašali v pol glasa.

Drugi dan je mačkica prišla zopet.

Najbolj jo je bil vesel Dobromirček.

»Kako bi jo ulovil,« je misli s hrepenejem. Vabil jo je kakor včera. Še bolj ji je prigovarjal, naj se ne boji, da ga naj lepo počaka, ker bi jo rad božal.

Mačkica res ni bežala. Samo gledala ga je, kako se ji je počasi približeval, kot bi hotela reči:

»Saj vem, da ti nisi bil.«

Dobromirček pa je vabil:

»Tisto včera je bila šala. Ni bilo namenjeno tebi... Muc... muc...«

Mačkica je zamijavkala:

»Kaj pa danes?...«

Dobromirček, kakor bi jo razumel, je govoril mehko, priliznjeno:

»Danes ti nihče nič ne stori... Muc... muc... Božali te bomo, da veš, božali...«

Mačkica je verjela in počakala.

»Oj jej,« je vzkliknil Dobromirček, ko jo je objel. »Kako ima mehak kožuh.«

Otroci so se zgrnili okrog Dobromirčka in vsak je božal mačkico. Ona pa se je stisnila k Dobromirčku, gledala sprva nezaupljivo po otrocih, nato pa začela zadovoljno prestiti.

»Vrr-ban... vrr-ban...«

»Kako godrnja,« je rekel Jurček.

»Prede, pa ne godrnja,« je popravil Francek.

(Dalje prih.)

Tov. Rus je vprašal, kaj je z monopolskim fondom in da ga središni odbor zadržuje? Tov. Štefe je pojasnjeval, da obstoji nespornost glede delitve. Mi stojimo na stališču poročca članstva, središni odbor pa na bazi, ki jo je svoj čas usvojilo ministrstvo. Ker je to krivično za nas, smo se pritožili na kongres. Denar pa leži v Hipotekarni banki.

Tov. Rus. Protestiramo danes skupno proti temu postopanju. (Pritrjevanje.) Tov. Žabkar je še vprašal zakaj ni zagrebška podružnica več v združenju? Pojasnil je tov. Štefe, da obstoji nek politično pobarvan spor, pa je upati, da bo minul. Tudi radi zadruga so v nasprotstvu.

V imenu nadzornega odbora je podal izjavo k poročilu uprave preds. tov. Osana. Pregledal je vse knjige, jih primerjal z akti in prilogami ter našel vse v najlepšem redu. Predlaga absolutorij. Nato je v imenu verifikacijskega odbora prečital zapisnik tov. Peček.

Navzoči so bili sledeči delegati: Maribor Geč, Gor. Radgona Mir, Slov. Gradec Čreslovnik, Moravče Rant, Zagorje Kösl, Žiri Šibic, Vrhnika Turk, Selca n. Šk. Loko Odovač, Šk. Loka Humer, Kranj Štuler, Šmarje p. Sevnici Sever, Gorje pri Bledu Cundrič, Radovljica Golmajer, Bled Rus, Konjice Podlunšek, Vel. Lašče Prijatelj, Jesenice Vodišek, D. Lendava Grča, Krško Žabkar, Šoštanj Aram, Polzela Jelen, Ptuj Senčar, Kostanjevica Zalar, Celje Frelih, Ljubljana Breznikar, Kamnik Glinšek, M. Sobota Titan, Beltinci Antolin, Ljutomer Kranjc, Tržič Novak, Cerknica Mlinar, Šmarje pri Jelšah Petruša, Mokronog Gorenc, Žužemberk Žitnik, Stari trg Palčič, Novo mesto Robas in Kočevje Benčina. Pooblastila so bila sporna iz Kranja (brez številke), Kamnika (brez številke), Cerknice (brez številke in sporni podpis), Starega trga (brez številke) in Radovljice (kjer sta zadržana delegat in namestnik in brez številke). Druga pooblastila so bila brez ugovora verificirana, le za Radovljico, ker ni prišel pravi delegat, se je šele po izkazani dejstvi nemožnosti obeh izvoljenih, priznal tov. Golmajer. Izglasovan je bil z vsemi glasovi absolutorij izvršnemu odboru.

K točki sprememba pravil je pojasnil tov. Štefe način reorganizacije in potek pri plenu. Želi, da naj se vrši najprej načelna debata in sklep za skupno organizacijo v Sloveniji, ali deljeno na dve oblasti, ker bi se morala sicer vršiti dva nova ustanovna občna zbora. Izvršeni so izredni občni zbori in podružnice so postale nova krajevna združenja. Ti zbori so imeli določiti tudi reorganizacijo izvršnega odbora. Treba je izjav posameznih delegatov.

Vname se debata.

Mir iz G. Radgone se je izjavil načelno za skupni oblastni odbor z vršitvijo občnih zborov menjaje med Ljubljano in Mariborom ter ustanovitvijo pododseka v mariborski oblasti.

Čreslovnik iz Slov. gradca je za oblastni odbor v Ljubljani, ker so vse invalidske pravice v tej oblasti in je tudi za pododsek.

Geč Maribor. V marib. organizaciji vladajo žalostne razmere tako, da postaja obnašanje skoro nedostojno. Obstoj materijalizem, kar so imeli priliko opaziti delegati na občnem zboru. Ni izgleda, da bi se pri teh razmerah našli ljudje, ki bi bili voljni ali zmožni prevzeti težko nalogo oblastnega odbora. Ljudje, ki bi lahko, ne gredo blizu, ker se nočejo vmešavati v take razmere. Skoro vsi zavodi in naprave so v Ljubljani, vsled česar bi bilo tudi poslovanje oblastnega odbora v Mariboru težko. Pa tudi po prepričanju bi od izrednih dohodkov tako malo odpadlo na mariborski oblastni odbor (ni koncesij), da bi se ne mogel vzdrževati, še manj pa zadovoljiti pomoči željno članstvo. Tudi je bodoči proračun že popolnoma določen za posamezne svrhe in denar skoro ves angažiran na posojila in podobne svrhe. Dokler se razmere ne preurede, naj ostane organizacija skupna, samo, da se vsi potrebni delegati, kolikor jih odpade na mariborsko oblast izberejo tam.

Frelih iz Celja se v celoti pridruži predgovorniku, in da naj se mariborske razmere enkrat za vselej uredi.

Grča D. Lendava je za to, da ostane kot do sedaj. Ako se bodo enkrat pozneje razmere spremenile, ni proti oblast. odboru v Mariboru, mogoče šele čez kaka 3 leta.

Titan iz M. Sobote se pridružuje prvi izjavi tov. Mira.

Senčar iz Ptuja. Ker nimamo nobenih poslov z invalidi pri oblasteh v Mariboru, ostane skupaj z ljubljansko organizacijo.

Tov. Rus je konstatiral pri izjavah preveč materijalističnega in premalo idealnega stremjenja za organizacijo. Idealizem nikoli ne kaže separatizma in stremljenj. Čim večja organizacija in skupnost tem večja moč. Ali ni bivši izvršni odbor najbolj kvalificiran voditi skupne boje? Denar je lahko razdeliti toda načina dela

ni lahek. To mora biti razlog, da smo skupaj tudi za oni čas, če bi razmere pokazale drugače, da bi se lahko ločili. Milijoni so šli že za razredčenje invalidskih vrst, ki pa se niso hotele, zato pa tudi vedno ostanimo močni in vplivni bratje med seboj.

Ugotovi se sledeči predlog, o katerem se po tem glasuje.

Za celo Slovenijo se spremeni izvršni odbor s celim premoženjem v oblastni odbor za ljubljansko in mariborsko oblast v Ljubljani. Občni zbori se vrše menjaje enkrat v Ljubljani, enkrat v Mariboru. Prihodnjič se vrši najprej v Ljubljani.

Mariborska oblast dobi enega stalnega odbornika v upravni odbor oblastnega odbora, enega za širši središni odbor in dva za kongres.

Vrše naj se tudi delegatske ankete, kadar nanese potreba. Tov. Rant je oporekal, da bi bili občni zbori tudi v Mariboru, ker je več delegatov iz Kranjske in bi imeli večje stroške.

Tov. Tomc je prečital še pravila oblastnega odbora, ki so samo sprememba prejšnjih pravil.

Delegati stavijo neke spremembe za kongres, toliko časa pa naj bodo predlagana pravila.

Izglasuje se sprejem gori navedenega predloga za spremembo izvršnega odbora v oblastni odbor ter sprejem pravil s stavljenimi spremembami za kongres (proti tov. Rantu toda le glede menjajočih se občnih zborov).

Nato je sledila volitev po novih pravilih.

Delegati so predlagali, naj ostane kar stari odbor.

Ker pa je treba z ozirom na spremembo števila odbornikov v upravnem in nadzornem odboru odborniško listo nekoliko preurediti, se delegati po posvetovanju zedinijo na sledeči predlog za oblastni odbor: V upravni odbor tov. Štefe, Benedik, Serbec, Tomc, Dornik, Mirtič, Peček, Vuk in iz Maribora tov. Geč, namestnik tov. Frelih iz Celja. V nadzorni odbor tov. Osana, Plehan, Moser, Bevc, Lebar. Namestniki upravnega odbora tov. Mikuž, Lotrič in Kandušar, namestnika nadzornega odbora tov. Juvan in Bajželj. Delegati so enoglasno za to, da se glasuje v vzklikom.

Prednavedena lista odbora je bila soglasno sprejeta.

Izvolili so se tudi delegati v širši središni odbor in sicer za ljubljansko oblast tov. Štefe, namestnik Tomc, za mariborsko oblast tov. Geč, namestnik Čreslovnik iz Slov. gradca, ter delegati za kongres za ljubljansko oblast tov. Rus, namestnik Breznikar ter tov. Žabkar, namestnik Robas.

Odbor za prošnje in pritožbe je prečital preštudirane prošnje in sicer: Maribor izključitev nekkih članov. Sestavi se prej razsodišče.

Trbovlje, akcija za inv. dom. Se postopa po navodilih krajev. odbora.

M. Sobota predlaga kredit 25.000 Din za koloniste. Se odobri.

Metlika, kdo plačuje tajnika? Vsak odbor sam. Slučajnosti.

Tov. Frelih je interpeliral radi izročitve podpornega sklada krajevnim odborom.

Po pojasnilu se je sklenilo izročiti fondom onim podružnicam, ki imajo neoporečno poslovanje.

Štular je interpeliral radi neke trafike. Se ukrene potrebno.

Rant se pritožuje radi počasnega odgovaranja za posojilo in nekorektnega postopanja oblasti pri oddaji trafik ter glede prevedb po novem zakonu. Na vse pojasni tov. Benedik. Čreslovnik želi, da se določi modus za pravilno informiranje v svrhu pritožb proti prevedbi. Se je že storilo.

Gorenc predlaga nastop za izposlovanje voznih ugodnosti vdovam. Nastopamo ob vsaki priliki.

Grča. Podpore naj se ne pošiljajo direktno prosilcem. Tov. Benedik pojasni, da so se vršile že zlorabe.

Končno se je sprejela sledeča resolucija, ki se priobčuje v kratkih potezah.

Zahtevamo:

1. revizijo inv. zakona v smislu 7 letnih naših zahtev;
2. potrebna denarna sredstva oddelku za soc. pol. in zavodom;
3. popolno ohranitev vseh zavodov;
4. popolno ohranitev ministrstva za socialno politiko;
5. oprostitev invalidskega, komornega in davka na ročno delo za vojne žrtve in da ostane ista baza za siromašnost kot je bila;
6. popolno izvajanje inv. zakona;
7. izplačilo dotacij iz narodnega fonda za namene za kar je določen;
8. ureditev prevedb in pokojninskega vprašanja;
9. pričetek razdeljevanja zemlje od agrarne reforme vojnim žrtvam;

10. izplačilo pripadajočega zneska iz monopolskega fonda.

S pozdravom na delegate je na to tov. Štefe zaključil občni zbor.

Sami se trgamo.

Zadnja plenarna seja središnega odbora je po predlogu ožjega središnega odbora sprejela drakonični sklep, da smejo na kongresu prisostvovati le oni invalidi delegati, ki se izkažejo s sodnimi sklepi, da jim je invalidnost že priznana ali s potrdili, da so se prijavi v svrhu priznanja invalidnine, ali pa s potrdili finančne oblasti, da so njihove prošnje za invalidnino predložene sodišču.

Reduciranci ne morejo biti delegati.

Stvar ima dalekosežnejši pomen. To bi bilo vse prav, ako bi bila redukcija že izvršena.

Vsak ve, kako kruto so se izvršile redukcije, najboljše pa naše združenje, ki ima vpogled v slučaje in pozna invalide.

Ne samo v Sloveniji, drugod so še bolj krivično reducirali na primer v Dalmaciji in Bosni, kjer so kar enostavno odbili skoro 2/3 invalidov. Povsod so reducirani celo pretežki invalidi slepci, brez udov in mnogo težkih in lahkih.

Borili smo se za te reveže in priborili pravico obnove, ki jim jo daje člen 105 novega invalidskega zakona. Združenje je vodilo to borbo. Toda pri nas in tudi drugod se pravica po tem členu še dolgo ne bo izvedla, ako pogledamo postopanje oblasti.

Danes nikakor še ne moremo znati, ali bodo dotični zopet priznani ali ne. Veliko jih bo na vsak način, njihova stvar se ima še rešiti, ali oni so za nas invalidi, ker so pohabljeni.

Ako jim ne bo uspelo to dokazati, bodo vendar telesno še vedno invalidi, ker tega jim ne more nihče spremeniti, čeprav bi ne bili priznani.

Vendar pa bi jim smeli šele takrat reči, da ne spadajo med nas.

Mi smo vendar organizacija, imamo pri sebi celo neinvalidne podporne člane in razne dobrotvorce, toda dvomljivi invalidi ne smejo več med nas, dasi jih poznamo, da so pohabljeni in da so bivši vojni tovariši.

Sicer nima posebnega pomena, ali morejo biti ravno delegati, toda s tem je naša organizacija povedala več za bodočnost v splošnem.

Organizacija, ki je svoj čas v pričo g. ministra dr. Peleša na posebni seji izjavila, da ne more priznati učinjenih redukcij in bo ravno zaščitila vse izbacene tovariše in zahtevala obnove, je danes napravila obžalovanja vreden čin.

V času, ko so reduciranci potrebni največje opore organizacije, jih je ista pričela zatajevati in slediti oblastem. Toda tako ne bo moglo iti, o tem bo govoril kongres.

Novi davčni zakon.

Po osmih letih obstoja naše države je šele prišel pred parlamentarni odbor načrt o ureditvi davkov v Jugoslaviji. Do sedaj so prav za prav siromašne »prečanske« t. j. bivše avstrijsko-ogrske pokrajine plačevale davke tudi za ozemlje prejšnje Srbije, kjer še danes ne obstoji noben zemljiški kataster in se torej tudi ni mogel tako odmerjati davek, kakor v prečanskih krajih. Mi bi se gotovo veselili, da bi se že vendar enkrat izenačilo davčno vprašanje v celi Jugoslaviji. Toda po RR. vladi predložen davčni načrt prinaša ljudstvu mesto olajšanja nova bremena.

Novi davčni načrt je verna slika režima, ki vlada danes v Jugoslaviji. Ta zakon nalaga skoro vsa davčna bremena na ramena kmeta, delavca in obrtnika, dočim kapitaliste in korupcioniste oprošča težkih davčnih dajatev. 13 milijonov bomo morali plačati to leto — kakor govori proračun, ki so ga sprejeli. A mi invalidi bomo ostali z našo invalidnino tam, kjer smo danes in z našim zdravljenjem in drugo pomočjo v tistem položaju, kakor smo danes.

Prvo, kar pada pri tem davčnem načrtu v oči, je to, da so *indirektni* davki silno visoki. Mali človek bo moral plačevati težke indirektno davke pri nakupovanju najpotrebnejših življenjskih sredstev, kakor so na pr.: kruh, meso, mast, sladkor, petrolej, kava itd., kar se pač vsak dan potrebuje.

Direktni davki, t. j. davki na dohodek posameznikov tvorijo po tem načrtu le 12 % državnih dohodkov. Dočim se je *zvišal* državni proračun s 3 milijard Din v l. 1919./20. na 13 milijard Din v tekočem letu, so direktni davki padli z 18 % na 12 %. In še ti direktni davki so razdeljeni skrajno krivično.

Delavec z letno plačo 3600 Din dalje bo moral plačevati 2.5 % od svoje plače. Letnih 3600 Din smatrajo torej RR. ministri za eksistenčni minimum! Kako bi bilo, da bi se mi-

nistrom določila letna plača 3600 Din, ali 300 Din mesečno!

Mali človek torej naj plačuje 2,5 % od svojih dohodkov, dočim je določeno, da podjetja plačujejo le 2—12 % davka od svojega čistega dobička (ne od celokupnih dohodkov, kakor mora to mali človek)! Tako krivičnost si pač upa predlagati samo menda taka vlada, ki ji je vseeno, kako in s čim naj živi mali človek. Da je pri tem vojni invalid, vojna vdova in sirota kruto prizadeta, ni treba omenjati posebej. Ker ogromna večina bo imela pač 3600 Din (to niso čisti dohodki), bo treba dati 2,5 %. Tu se je nas vojne žrtve zopet udarilo.

Člen 289.

Člen, po katerem je bilo v letošnjem finančnem zakonu ugotovljeno, kdo se smatra za siromašnega po invalidskem zakonu, je revdiran. Gori omenjeni člen je izgledal jako slabo, ker je določal, da je siromašen le oni, ki plača manj kot 30 Din davka, vračunši tudi doklade.

Do letos pa je veljala podlaga 30 Din neposrednega davka brez doklad.

Ker so doklade zelo velike, večje kot davek sam, je bila nevarnost, da veliko vojnih žrtev zgubi pokojnino.

Podjetja so oproščena pa še celo tega davka, ako plačajo državi odškodnino 1000 do 10.000 Din za to, da jim ni treba predložiti knjig in računov. Samo ob sebi se razume, da bo na pr. Trboveljska premogokopna družba z 80 milijoni Din čistega dobička rajši plačala 10.000 Din take odškodnine, kakor pa da predloži knjige, po katerih bi morala plačati milijone davka.

To je le nekaj gorostasnosti iz novega davčnega načrta, ki naj bi se po vladinem mnenju začel izvajati že z novim letom.

Bomo videli.

Na energične intervencije je sedaj narodna skupščina revidirala gori omenjeni člen 289.

Sedaj velja za pogoj siromašnosti po invalidskem zakonu, ako se ne plačuje **20 Din neposrednega davka brez doklad.**

Malo je boljše kot je odredil letošnji fin. zakon, ker so odbite doklade, vendar pa ni tako kot je bilo vedno do sedaj, ker se je spremenila svota neposrednih davkov od 30 Din na 20 Din.

Moramo biti pač vedno nekoliko udarjeni.

Militarizem.

(Iz »Ratnog Invalida«.)

Nikdar se nam ni niti sanjalo, da bomo morali nekega dne dati tak naslov našemu članku. Kdor je pazljivo spremljal pisanje našega lista, je videl, da je iz vsega, kar je bilo napisano v njem, puhtel duh domoljubja in nacionalizma. Zato so bile razumljive naše želje, izražene tolikokrat, da postane vojska naše nove države kolikor mogoče močna, da bi mogla uspešno in častno čuvati državne in narodne pridobitve. Zato nam je toliko težje padala na dušo nehvaležnost in brezobzirnost proti bivšim borcem iz narodnih vojn, ker se zavedamo, da takšno ponašanje in postopanje javnih zastopnikov naroda in države do korenin škoduje naši mladi vojski, na kateri sloni bodočnost naroda in države. Pa vendar smo morali izgovoriti besedo *militarizem* in se pozabaviti s pomenom te besede pri nas.

Za nas, patriote in nacionaliste, obstojata dva pojma militarizma. Prvi, ki odgovarja našim pojmom in našim težnjam in ki bi se morda moral imenovati z drugimi besedami. Ta pojem, ta smisel, to je prepričanje, da se do vseh mogočih mej gre nasproti vojski in njenim potrebam, da se tako dobi ne samo odlično opremljena in izvežbana vojna sila, nego tudi telesno čvrsti in duhovno razviti borec. Drugi, a gotovo najbližji smisel te besede je pa poseben, podčrtan položaj profesionalnih borcev, ali kratko, aktivnih častnikov. In to je tisto, kar se danes godi v naši državi in proti čemur se mi upiramo kot iskreni in zavedni patrioti in nacionalisti. Ta vrsta militarizma, škodljivega in nevarnega, je našla odmev tudi v novem invalidskem zakonu. In to nam je dalo glavni povod, da se s tem vprašanjem pozabavimo.

Politične beležke.

Anglija je še vedno država, katere notranji razvoj zasleduje ves svet z največjim zanimanjem. Generalna stavka, ki je že končana, in še vedno trajajoča (že 45 dni) rudarska stavka ima sicer gospodarski značaj, vendar odločilno vpliva na ves politični razvoj Anglije. Nadomestne volitve v nekaterih okrajih so prinesle zmage delavski stranki. Meščanska liberalna stranka pa preživlja teško notranjo krizo. Prišlo je namreč do javnega razdora med staro in mlado strujo.

Zasedanje *Društva narodov* se zaključuje. Uspeh je žalosten. Španija in Brazilija nista hotele sodelovati pri sedanjem zasedanju. Nastop Španije je tudi v zvezi z vprašanjem *Maroka*, kjer so francoske in španske čete užugale Marokance po enoletnem bojevanju Marokancev za svojo narodno svobodo. Sedaj se je pa oglasila Anglija z zahtevo, naj se skliče konferenca, ki naj razdeli maroško ozemlje in sicer: Španiji, Franciji in Italiji. Musolini kaže namreč tud velik apetit po nadvladi v Severni Afriki.

Abd-el-Krims, vodjo Marokancev, hočejo Francozi internirati na otoku Korzika. Pisma, ki so se našla pri njem, zelo kompromitirajo Italijo in Anglijo, ki sta hoteli z Marokanci izigravati svoje »prijatelje« *Francoze.*

Med *Turčijo* in *Anglijo* je prišlo do pogodbe glede mosulskega ozemlja, ki je bogato na petroleju. Turčija se je podvrgla anglo-ameriškemu kapitalu, ker je grozila Italija Turkom z vojno. Italija je torej s tem izkazala Angliji uslugo. Zato pa sedaj zahteva Italija od Anglije, da jo podpre v afriškem vprašanju proti Franciji in Španiji.

V *Egiptu* je pri zadnjih volitvah zmagala Angležem nasprotna, egiptovska nacionalna stranka *Zaglul-paše*. To pa Angležem ni po godu in so koncentrirali bojne ladje okrog Egipta in spravili na krmilo sebi vdano vlado *Adli-paše*.

Na *Kitajskem* zmagujejo zopet nacionalne čete. *Francija* preživlja vedno težjo finančno krizo.

Novi invalidski zakon daje nerazmerno k drugim borcem velike pravice aktivnim častnikom. Saj znamo vsi sicer, da je njih junaštvo veliko, velika požrtvovalnost, Od *Kuzmanova* pa do *Dobrega Polja* pričajo o tem grobovi aktivnih častnikov. S častjo in slavo so vršili svojo dolžnost v korist naroda, plačujoč svoj uspeh največkrat s smrtjo. Ali to so delali tudi borci nečastniki. In zato ni razloga, da se sedaj ti častniki postavljajo v poseben položaj in da se jim dajejo izvanredne pravice, ker so vsi njihovi sotrudniki in pa ves narod vršili isto dolžnost z istim junaštvom in z isto požrtvovalnostjo, a največkrat pod mnogo težjimi telesnimi pogoji.

Ni bilo nobenega višjega vzroka, da se aktivnim častnikom z invalidskim zakonom daje več nego drugim. Ko se to spravi v zvezo, da so aktivni častniki že favorizirani kot državni uradniki kar se tiče plač, je potem ta novi privilegij od države naredil utis, kot da so aktivni častniki neka vrsta vojaškega vojnega plemstva.

Kakšni so tisti računi in kateri so oni, da se tako dela? To vprašanje puščamo odprto za pozneje in se povrnemo nanj. Za sedaj moramo podčrtati to, da se je tu zgodila velika krivica in velika nevarnost. Kakor je znano vsem in kar je tudi res, je osnova, glavna sila naše vojske njen tradicionalni demokratski duh. Glas o aristokratiziranju enega njenih delov ne bo dobro deloval v narodu in v širokih slojih vojske, pa bodisi aktivne, bodisi rezervne.

Popravite, da ne bo prepozno!

Caveant consules, ne quid detrimenti respublica capiat!

P. K.

V *Nemčiji* se vrši poostren boj med monarhistično reakcijo in levico. V kratkem bo ljudsko glasovanje odločilo, ali se razlasti brez odškodnine vse *Hohenzollerce* in njihove velike kneze.

V *Jugoslaviji* je politični razvoj v popolnem zastoju. Vlada vseh strank brez izjeme je privedla državo v hudo gospodarsko krizo in korupcijo. Krivci tega stanja ga seveda ne morejo zboljšati. Zato se psujejo med seboj v parlamentu in se po časopisih obrekujejo, a kmetje in delovno ljudstvo pa plačuj. *Parlament* je ta teden sklenil takozvane nettunske koncesije, ki so v prid Italije. Hrup o korupciji se je polegel. Imajo pač vsi maslo na glavi.

Naše gibanje.

INVALIDSKI KONGRES.

Letošnji VI. redni invalidski kongres našega združenja se prične dne 20. junija t. l. v *Cetinju* s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev in konstituiranje.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Poročilo o stanju blagajne.
5. Absolutorij središnjemu odboru.
6. Sprejem novih pravil združenja.
7. Budžet središnjega odbora.
8. Volitev središnjega odbora.
9. Vprašanja in predlogi.

Na predvečer se vrši predkonferenca.

Iz Slovenije prisostvujeta 2 člana širšega središnjega odbora in 2 delegata iz ljubljanske ter 2 delegata iz mariborske oblasti.

Velika prireditev v Kamniku. Na Vidov dan dne 28. t. m. namerava Kamnik in cela njegova okolica napraviti veliko proslavo v namen postavitve spomenika padlim in umrlim vojnim žrtvam.

Prireditev je zasnovana v velikem obsegu z jako lepim sporedom.

Odbor, v katerega je naš krajevni odbor pritegnil razna društva in korporacije, pred vsemi gasilsko društvo in Zvezo bivših vojakov iz Ljubljane, vrši velike predpriprave.

Letošnji Vidovdan hoče biti nekaj impozantnega ne le za vsakega Kamničana in okoličana, temveč tudi za goste iz Ljubljane in cele Slovenije. Prireditev bo celodnevna. Dopoldne bo zborovanje na trgu ter obhod po mestu z godbo. Nato se bo ustanovil pripravljalni odbor za spomenik. Tudi Zveza bivših vojakov bo ustanovila ta dan svoj pododbor v Kamniku.

Popoldne pa bo ljudska veselica v mestnem parku z bogatim sporedom. Zvečer bo igral na veseličnem prostoru navzočim tudi kino.

Opozarjamo vse naše čitatelje iz neposredne bližine Kamnika in drugod, da agitirajo za to veliko prireditev ter jo tudi sami v velikem številu posetijo. Natančne programe bo posebni odbor še izdal.

Na Vidovdan vsi v Kamnik!

Zadruga »Vzajemna pomoč« je izvršila 31. maja t. l. svoj redni občni zbor. Poročilo uprave je bilo soglasno sprejeto. Ker je uprava vztrajala pri svojem odstopu, se je izvolila nova in sicer tov. Osana, Peček, Mikuž, Borjančič in Mirtič. Uprava misli nadaljevati akcijo posebno za pričetek produktivne zadruge.

Nadpregledi. Opozarjamo, da se bodo v kratkem vršili nabori novincev, katere komisije bodo tudi pregledovalečasne invalide. Zato naj bo vsak invalid pripravljen in naj pazi, kdaj se vrše pregledi za njegovo občino. Oblastnemu odboru ni znano, kdaj se vrše nabori po posameznih krajih, zato ni treba povpraševati, temveč naj se invalidi v tem oziru obračajo na svoje občine.

Invalidom iz celjskega vojnega okruha. Na naše vprašanje glede ponovnih nadpregledov začasnih invalidov potom celjske komisije, smo prejeli pojasnilo od komande celjskega vojnega okruha, da je dostavil vsa navodila glede pregledov začasnih invalidov, v smislu čl. 51 inv. zakona ter program, kdaj se vrše za poedine občine vsem sreskim poglavarstvom na teritoriju tega vojnega okruha.

Glede pojasnil naj se torej invalidi obračajo na sreska poglavarstva ali na občine.

Še enkrat opozarjamo, da mora prinesiti vsak invalid k nadpregledu zadnje uverenje. Ako ga nima, naj prosí za duplikat.

Krajevni odbor ljubljanski. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani daje na razpolago revnim vojnim invalidom in vdovam, ki imajo vrtove in njive v najemu, brezplačen gnoj iz vojaških hlevov. Reflektanti naj se zglase v društveni pisarni, kjer prejmejo natančne informacije.

Invalidski zakon s pravilnikom, komentarji in statistiko izide v skupni brošuri še ta teden v izdaji bivšega izvršnega odbora. Cena posamezni knjigi bo 12 Din.

Vsak invalid naj kupi to zanj važno knjigo. Podružnicam bomo razposlali po več izvodov ter jih obremenili. Naročila pa sprejema oblastni odbor.

Novi invalidski listi. V Bjelovaru na Hrvaškem je začel izhajati nov list »Invalidski glas«, ki ga izdaja tamkajšnji krajevni odbor. V Zagrebu je opozicija začela izdajati list »Budi čovječje«, ki ni glasilo našega združenja.

Na novo se ustanove sledeče trafike: v Bizoviku št. 55, pošta Hrušica, v Zeleni jami št. 227, p. Moste, v Mali Kostrevnici št. 19, pošta Šmartno pri Litiji, in v Ljubljani v Metelkovi ulici pri mitnici nasproti carinarnice. Vojni invalidi in vdove, ki reflektirajo na trafike in imajo zato primerne lokale in kapital, naj se takoj zglase v pisarni Udruženja vojnih invalidov, Krajevni odbor v Ljubljani.

Stare štampilje. Krajevni odbori, ki še niso poslali v zamenjavo starih podružniških štampilj, naj to nemudoma store, ker se sme vpraševati sedaj le nove štampilje.

Zdravje.

Gadji strup — zdravilo zoper božjast. Iz Pariza poročajo, da je napravil univerzitetni profesor *Ralph Spangler* v Filadelfiji zanimivo odkritje. Posrečilo se mu je namreč v številnih slučajih ozdraviti epilepsijo (božjast) s kačjim strupom. Svoje odkritje je profesor *Spangler* napravil čisto slučajno. Pred nekoliko meseci je sina nekega milijonarja pičil gad. Pacient je že dolga leta trpel na božjasti. Pik ameriškega gada je skoro vedno smrtonosen ali pa zapusti težke posledice. Toda mladi mož je imel srečo. Zdravnikom se je posrečilo ohraniti ga pri življenju, poleg tega pa se je čez nekaj mesecev pokazalo, da ga je gadji pik odrešil tudi božjasti. Zdraveči ga zdravniki niso dvomili, da je

božjast odpravil gadjji strup in so svoje odkritje sporočili profesorju Spanglerju. Ta pa je takoj pričel poizkusiti na kliniki v Filadelfiji in vsi poizkusi so se obnesli. Zdravilo, to je gadjji strup, je treba dajati bolniku v majhnih količinah, ki se postopno večajo. Če se bo ta vest potrdila, potem imamo tudi proti božjasti sredstvo, katerega je dozdaj zdravniška veda zaman iskala.

Trga me po ušesu. Skoraj da je po leti več takih tožb kakor pozimi. Povsod je vse odprto, mnogo gospodinj mora iz vroče kuhinje v mrzlo klet, na hodnik in po drugih preprih. Posebno na železnici dobiš kaj v uho ali v oko, ker je navadno vse križem odprto. Mnogo ljudi se pa tudi ne varuje. Namesto da bi si pokrili razgreto glavo, stojte rajši vroči na preprihu in kmalu šumi in bobni v glavi, kakor da leti dvajset avtomobilov in zbada in ščiplje in vrta po ušesu, da ne veš, kam bi djal ubogo glavo. V takem trganju je treba glavo varovati prehlada, najbolje je biti v postelji, da se glava pregreje. Zelo dobro denejo gorki gomilični ali ovseni obkladki na uho, ki jih je treba zamenjavati z gorkimi, kadar se ohladi. V hudem slučaju pokličite zdravnika, da prepereči kaj hujšega. Ako se vname ušesna slinavka, je to zelo nevarno, marsikdo je umrl zaradi obolenja v ušesu in koliko jih je oglušelo vsled trganja! Pri hudem trganju si okopli noge v gorkem senenem drobu in nosi dalj časa po noči volnene kratke nogavice, ki se morajo presušiti čez dan. Uživaj čaj za potenje, a glej tudi, da je koža po telesu čista in zunanja pot v redu. V lekarni se dobe praški, ki pospešujejo potenje, a dosti praškov ni za želodec, dva tri na dan je prav zadosti. Zeleno olje za mazanje, ki se dobi v lekarni, pomaga tudi, in če požreš malo česna na olju in se mažeš s tem gorkim oljem, pomaga tudi. Stolčen česen navezan na lice vleče. Smole naveži (za star tolar veliko) pod zatilnik, bilo je zdravilo starih ljudi. Jako nezdravo je nositi bato v ušesih, dlačice lezejo v uho in s časom se naredi cel zamašek. Ušesa je treba utrditi z mrzlim umivanjem za ušesom in ne razvajati z bato. Bolje je pokriti si glavo, kjer je nevarnost za ušesa.

Tifus.

Povzročitelj tifusa — imenujemo ga tudi vročinski bolezen — je zelo dobro gibljiv bacil, čigar strupi so notranji in delujejo šele po razpadu njegovega telesa. Proti zunanjim vplivom, mrazu in izsušenju je precej odporen, v vodi pa naglo pogine, ker ga uničijo druge bakterije. Približno 30 dni živi na surovem maslu, v masti do treh mesecev, na sadju in zelenjavi pa tako dolgo, da je popolnoma neužitna. Škoduje pa mu vročina in solnčna svetloba; 1% sanitolova raztopina ga uniči v 15 minutah.

Izvor vročinske bolezni je okuženi bolnik. On izločuje bacile tifusa, katere nahajamo v njegovem blatu, v krvi, v seču, osobito pa v vranici in v žolčnem mehurju. Tukaj se drže še kake 3 tedne po ozdravljenju; ako jih iztreblja delj časa, je bacilonosec. Prenaša pa se tifus po dotikanju bolnika in okuženih predmetov, po uživanju okuženega mleka, vode, sadja in zelenjave. Tudi muhe prenašajo semena vročinske bolezni.

Obramba proti tifusu obstoji v takojšnji prijavi bolezni županstvu, da obvesti zdravnika, ki ugotovi bolezen in odredi pravilno izolacijo ali oddajo bolnika v bolnico. Ako ostane bolnik doma, mora imeti posebno sobo, v katero sme le oseba, ki mu streže in zdravnik. Izvesti je treba i kontumac zdravih soprobinalev; v to svrhu se nalepi nad vrati svarilni list z napisom: »Nalezljiva bolezen! Vstop prepovedan!« Dolžnost občine je, paziti v takih slučajih, da se kontumac predpisno izvaja, za kar mora preskrbeti kontumacirani družini človeka, ki ji donša življenjskih potrebščin.

Razkuževanje po tifusu je sprotno in končno. Prvo je izredne važnosti, ako ostane bolnik na svojem domu in proti nevarnosti, da se bolezen raznese po okolici. Povzročitelj se nahaja največje v blatu in seču, zato moramo nad vse vestno razkuževati stranišča, nočno posodo in iztrebke. V te svrhe nam služi apnena voda ali neugašeno apno, katerega nasujemo v stranišče. Ako ga natresemo na vsebino v nočni posodi, moramo jo dobro premešati in pustiti, da deluje nekaj ur. Pri uporabi apnene vode jo prilijemo v nočno posodo toliko množino, kolikor je seča in odpadkov. Šele po poteku dveh ur jo smemo izprazniti na gnojnišč. Namesto apna nam uspešno služi tudi 5% sanitolova raztopina. Slično razkužimo vodo, s katero smo umili bolnika in posodo od zunaj in znotraj.

Tifuzni bolnik mora imeti lastno jedilno posodo in orodje, katero prekuhajmo po vsaki uporabi v vreli vodi. Jestti ne smemo njegovih ostankov, damo pa jih lahko živalim, ki niso dovzetne za tako obolenje. Bolj kot pri kaki drugi nalezljivi bolezni je važno pri tifusu vestno umivanje rok. Tega ne pozabimo izvršiti nikdar, kadar smo se dotaknili bolnika, njegove obleke ali kakega drugega predmeta, o katerem le količkaj sumimo, da je okužen. V bolnikovi sobi bodi vedno posoda s sanitolovo raztopino, umijmo se vselej, kadar stopimo v hišo, zlasti pa pred jedjo. Potrebno je prekuhati bolnikovo perilo v vrelem lugu, ako ga nismo prej namočili v razredčenem sanitolu. Namakamo pa ga zvečer in pustimo čez noč, šele drugi dan ga smemo oprati.

Važno je tudi razkuževanje obleke potom likanja in obešanja na sonce, odrgnjenje vseh predmetov s sanitolovo raztopino in pokončavanje muh, ki se pasejo na bolnikovih odpadkih in sedajo na živila.

Končno razkužitev izvedemo po bolnikovi smrti, ozdravljenju ali oddaji v bolnico. Obsega temeljito očiščenje vseh predmetov, pri čemer zelo uspešno rabimo sanitolovo raztopino. Služi nam za pomivanje tal, omivanje pohištva in vse oprave, kateri mokrota ne škoduje. Stene in strope razkužimo z beljenjem, ako ne uporabljamo formalinovega plina.

Večkrat so vzrok vročinski bolezni vodnjaki, okuženi po odtokanju gnojnice iz bližnjih hlevov in stranišč. Tudi slabi kanali, v katerih zastaja umazana voda, povzročajo nevarnost. V takih slučajih skrbimo za odpravno zdravstvenih nedostatkov in za zdravo pitno vodo. Čim boljše bodo naše higienske razmere, tem manj bomo imeli tifusa in drugih nalezljivih bolezni.

Gospodarstvo.

ZVEPLENA KISLINA V VINU.

Razen temeljitnega znanja v kletarstvu je potrebna pri pripravljanju vina najstrožja snaga ob nabiranju grozdja, pri vseh posodah in v kleti. Nesnaga je največkrat kriva, da se naselje v vinu bakterije, ki ga spridijo. Dokler nimamo zadržnega kletarstva, pripravljajo vino vsak vinogradnik zase in po svoje. Pri tem važnem delu pa se prezrejo razne okolnosti, da pride v sod pridelek slabe kakovosti z raznimi pogreškami in tudi s kalmi bolezni.

Da reši, kar se rešiti dá, in da prepereči razvoj bolezni in pokvarjene pijače, zlasti porjavenja, črnenja,

skisanja, zavrelke, doda vinu ali kako žveplenokislino sol ali pa ob prvem pretakanju zažvepla vino z gorečimi žveplenimi traki. To je popolnoma pravilno, po zakonu dopustno, ali le v toliki meri, kolikor je zadosti, da uniči škodljive glivice v vinu, ne pa v veliki množini, da bi bilo ogroženo človeško zdravje.

Pred leti so odklanjali naši vinogradniki-kletarji zaradi konservativnosti te pripomočke. Ko so pa trpeli škodo, ker se jim je vino skvarilo, zlasti v slabih letinah, so se jih splošno oprijeli, toda v prevelikih porcijah, po zakonu nedovoljenih.

Znano je, da so glivice v vinu (moštu) živa bitja, ki se množe pri ugodni toplini in na ugodnih tleh. Razen koristnih kipelnih glivic se naselje zlasti, ako je premalo snage in pažnje, tudi druge škodljive glivice, ki kvarno vplivajo na vino. Dasi so mikroskopično majhne, so žive in se tudi zelo naglo množe. Da jih kletar nepravilno neškodljivo, jih spravi v dotiko z žveplanim dvokisom, kateri se spremeni, spoječ se z vodo, v žvepleno dvokislino in žvepleno kislino. To je za male glivice strup, da poginejo ali ovenejo in padejo na dno posode.

Ob pretakanju loči kletar čisto vino od sesedle gošče-drožja, katero kot nepotrebno odstrani. Zaradi tega postane vino stanovitno, to je varno pred pokvarjenjem.

Poskušnje so dokazale, da zadostujejo malenkostne množine žveplanih preparatov za odstranitev škodljivih glivic iz vina in tudi se je dognalo, da človeškemu organizmu take male množine ne škodujejo. Dovolj je namreč, ako se vzame na vsak hl vina: $\frac{1}{2}$ žveplena traka na asbestu, ali 10 g kalcijevega bisulfita, ali 6 g kalcijevega metabisulfita, ali 5 g natrijevega bisulfita, ali pred vrenjem vina 30—40 g amonijevega fosfata.

Ker so to tako male množine — na grame, bi jih moral odtehtati lekarnar na občutljivi tehtnici, ne pa vinogradnikova in krčmarjeva težka roka.

Ako pridenemo vinu večjo množino gori navedene ene ali druge snovi, zadobi duh po žveplnem dimu, ki nas žene, da kašljamo, in pa toliko žveplene kisline, da postane vino strupeno in človeškemu organizmu škodljivo. Tudi zmerno uživanje takega vina povzroča boleščino v želodcu, glavobol in celo bruhanje. Maček pa je drugi dan tak, da ga ne odženeš zlahka.

Še večje zlo na našem zdravju zakrivijo tisti, ki dodajajo vinu mavec (gips), in pa oni, ki stavijo v vino tobak. Prva razvada je razširjena zlasti v Italiji.

Imel sem že priliko opazovati, da je kmet-kletar preveč žvepljal (in to delajo skoro vsi). Ko je krčmar vino kupil, je še on čezmerno žveplal.

Navada je še doslej, da žveplajo z azbestnimi žveplnimi traki le bela vina. Črnih ne, žvepleni dim uniči črno ali rdečo barvo, pa tudi, ker črna in rdeča vina niso podvržena tolikim boleznim kakor bela. Drugih žveplanih kislin soli, ki so tudi za črna vina, se še malo poslužujejo, ker so novejša in najdba. Zaradi tega so še rdeča in črna vina zdravjša pijača in ni čudno, da marsikateri piše rajši navadni cviček, kakor belo žlahtno vino.

Imamo zakon, ki odmerja stroge kazni za čezmerno žveplanje vin, a mnogi se ne zmenijo zanj.

Želeti je, da bi vinogradniki često obiskovali vinogradniške strokovnjake ter sledili njihovim navodilom.

Josip Štrekelj.

Raznoterosti.

Prerokovanje za leto 1926. Za leto 1926, prerokujejo sledeče: Januarja se bo pripetila strašna železniška nesreča in nastali bodo silni požari. Februarja bodo vstaje in upori v Egiptu. Maja se je Evropi bati izbruhaja vojne. Junija bodo upori v Palestini. V juliju je pričakovati silne vročine, kateri bo podleglo mnogo ljudi, časopisi pa bodo polnili svoje predale s poročili o nekem razburljivem slučaju zastrupljenja. Avgusta bodo velike delavske stavke. Ljudstvo bo silno trpelo od velike množine muh. V zadnjih štirih mesecih bodo nastali spori med Anglijo in Turčijo. Okrog Sredozemskega morja bodo potresi; dalje se bo dogodila velika rudniška nesreča. Končno bomo doživeli dve veliki revoluciji. Ali se je že kaj »uresničilo«?

Življenska doba živali in rastlin. Teško je dati povsem zanesljive podatke o dolgoti življenja kake gotove vrste, ker je ista pri različnih individuih zelo različna. Najnižji in najpriprostejši organizmi imajo jako kratko življensko dobo. Živali in rastline, ki obstoje le iz posamezne celice, torej nižje alge, bakterije in infuzoriji žive le kratek čas, nekatere le par ur ali še manj. Žuželke žive primeroma zelo kratko dobo, nekatere v razvitem stanju le tedne, dni ali ure. Ptice doživijo nepričakovano visoko starost. Pri velikih pticah, na pr. jastrebih, orlih itd. starost sto let in še več ni nič nenavadnega. Konji dosežejo brezdomno višjo starost kot govedo, ker žive 40—50 let, medtem ko doživi govedo le 20—25 let, dasi sta si konj in govedo po velikosti telesa skoro enaka. Rastline dočakajo izredno visoko starost; posebno nekatere grmovi, kakor rože, bršljin, brinje postanejo po sto let stari. Naša gozdna drevesa, bukke in hrasti, postanejo stari do 1000 let in še več.

Kitajci odkrili Ameriko? V novejšem času se je vnel prepri med učenjaki radi odkritja Amerike; pojavljajo se namreč glasovi, ki hočejo vzkratiti to slavo Kristofu Kolumbu. Tako je nedavno Amerikanec Mac Mikán objavil poročilo o svojem potovanju po polarnih krajih, kjer da je našel razvaline, izvirajoče iz 5. stol. po Kristu. Zdaj pa trdijo Kitajci, da so oni prvi odkrili Ameriko. Upravitelj kitajskega poročevalskega urada v Parizu Ši-Tu-Fa piše, da je pet kitajskih duhovnikov l. 458. po Kr. r. odkrilo neki velikanski otok, oddaljen 3250 milj od Kitajske. Po njihovem opisu lega otoka izgleda, da so oni dejansko bili na ameriški kopni zemlji. Leta 499. je to ozemlje vnovič obiskal duhovnik Hui-Sen. Kraj, kjer je on bil, ni točno znan, zato pa meksikanska legenda spominja Hui-Sena kot tistega moža, ki je učil novih resnic in modrosti.

Koliko dežja pade na zemljo. V deževnih dneh, ko dan za dnem neprestano lije, se začudeno povprašujemo, odkod toliko vode. Toda ako primerjamo naše kraje z drugimi, tedaj bomo videli, da je v naših krajih množina padavin še dokaj normalna. Pri nas znaša letna množina približno en in pol metra, ako bi seveda vsa voda ostala na površini. V Crkvicah v južni Dalmaciji pa pade na leto nad 4 metre dežja, da, včasih celo tekoma par dni toliko kot pri nas celo leto. Največ dežja na zemlji pa imajo v Cherapunje v Bengaliji, kjer pade letno nad 14 metrov dežja. Ako bi vsa množina vode, ki pade tekoma leta na našo zemljo, enako razdelili, tedaj bi stala voda malo manj kot en meter visoko.

Meje življenja. Na zemlji sami ni prav nobenega prostora, o katerem bi mogli trditi, da je brez živih bitij, razen Mrtevga in Črnega morja. Ta dva sta radi tega izvzeta, ker vsebujeta strupene pline, ki onemogočujejo vsako življenje. Vendar segajo v Črnem morju ribe še do 200 metrov globoko, ker je tu dotok sladkih

voda precej velik. V poštev pride torej samo vprašanje, kako visoko v zraku in kako globoko v morju nahajamo še živa bitja. Navadne ptice pridejo najvišje 3000 m visoko. To so dokazali razni zrakoplovci, ker se je preje trdilo, da lete ptice mnogo višje. V višjih zračnih plasteh se nahajajo samo še bakterije, ki jih zanesejo zračne struje včasih do neverjetnih višin. Da ptice ne morejo tako visoko, je glavni vzrok pomanjkanje kisika, ki ga mnogo preje pogrešajo nego človek, ker porablja pri letanju veliko energije. — Življenje v morju pa seže mnogo globlje. Glavno življenje se odigrava do globine 400 metrov. Globlje so živa bitja že bolj redka, a se nahajajo nepretrgoma do 6000 m globoko. Člani Challenger ekspedicije pa so potegnili celo iz globočine 7500 metrov še nekega črva, iz česar bi se dalo sklepati, da je morje tudi v največjih globinah naseljeno.

Zgodba o velikem nosu. Pravili so, da Joža rad koga »potegne«, toda ta-le dogodba pa je resnična, vsaj tako trdi Jože sam. On ima namreč prijatelja, ki ima velikanski nos. Ta njegov prijatelj je oženjen in ker je oženjen, je moral seveda ubogati svojo ženo. Nekoč mu je ukazala okna čistiti. Ker pa ni bil posebno pripraven za tak posel, je kmalu padel z okna na cesto. To bi ne bilo še nič hudega, ker okno ni bilo visoko od tal. Toda ko je hotel vstati, je videl, da ne more, ker se je z nosom vjel v tramvajsko tračnico. Ta njegov sitni položaj je privabil seveda obilo gledalcev, posebno počestnih paglavcev, katerih itak nikjer ne manjka. Kmalu sta prihitela tudi dva policaja na lice mesta. Vzela sta vsak svojo knjigo v roke ter vse popisala, ime, poklic, kje stanuje ter še mnogo drugih malenkosti, nakar sta ga šele hotela rešiti iz mučnega položaja. Toda to ni šlo kar tako, ker nos je bil preveč tesno zarit v dolbino tramvajske tračnice. Pridrvela je požarna bramba od ene in rešilni avto od druge strani. Vsi so se trudili, da ga oprostite, toda zastoj. Vlekli so ga za glavo, roke, noge, a ga niso mogli oprostiti. Nabrala se je med tem že ogromna množica in po progi je stala cela vrsta tramvajskih vozil. Policaja sta mu prigravarjala, da naj vstane, a vse zaman. Ko ni z lepa nič pomagalo, sta mu v imenu postave napovedala aretacijo, ker ovira promet. To je pa na tleh ležečega tako ujezilo, da je zagrozil s tožbo proti tramvajski družbi, ker polaga proge po cestah in ulicah v nevarnost pasantov. Voznik najbližjega tramvajskega voza je bil njenja, da je najenostavneje, če pelje z vozom naprej. Kolo mu bo nos odrezalo in mož bo zopet lahko vstal. Dotični seveda ni bil zadovoljen s tem predlogom, nakar sta policaja pripravnila, da mu ni z nobenim nasvetom ustrezno. Ako ga ne bodeta mogla otirati, bodo pa ječo sezidali okolu njega na licu mesta. Gnječa je postajala vedno večja, promet je bil na milje daleč ustavljen, vsa okna v bližini polna gledalcev, a nihče ni vedel, kaj storiti. V tem trenutku pa šine Jožetu v glavo srečna misel, da pograbi na tleh ležečega za noge ter ga prične pred seboj riniti kakor bi vozil samokolnico. Ko sta privozila do prve kretnice, kjer so tračnice širje, je bil nos zopet svoboden in mož rešen.

IZJAVA.

Podpisani Stanko Češnovar, mizar v protezni delavnici v Ljubljani in vojni invalid izjavljam, da preklicujem besede, ki sem jih govoril v pričlo svojih tovarišev v delavnici, »da se pri udruženju krade«, ker so popolnoma neutemeljene, zato jih obžalujem.

V Ljubljani, dne 5. junija 1926.

Stanko Češnovar l. r.

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljski nasip 10./17 pošlje vsakemu naročniku »Vojnega invalida« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Tovarišem invalidom in vojnim vdovam priporočam kupovanje **svežega mesa**, kakor tudi raznih **mesnih izdelkov, kranjskih klobas, salam, prekajenega mesa, slanine** itd. v moji vedno sveži zalogi. Blago je prvovrstno. Razpošiljam tudi po pošti. Za vojne žrtve stalne odjemalce ali pri enkratnem nakupu nad 5 kg znatni popust.

Tovarišem po deželi se priporočam tudi za nakup klavne živine. Dopisnica zadostuje.

JANKO ZEVNIK, mesar, 60% invalid

Šiška - Živilski trg ali

Dunajska cesta 41 (v hiši g. Peterca).

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.

Odgovorni urednik: Ivo Vuk.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zanjo odgovarja: France Štrukelj.